Any II.—Núm. 71. BARCELONA. Diumenje 11 Octubre 1868.

2 cuartos cada número.

Surtirá un cop cada semmana.

Se ven en totas las llibrerías.

LA RAMBLA

SEMMANARI CATALÁ.

2 cuartos cada número.

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ,
Rambla del Mitj, n.º 20.
LLIBRERÍA DE I. LOPEZ,
Barcelona.

ALS LECTORS.

Vostés deuhen esperar que 'ls espliquem tot lo que passá entre La Rambla y 'l Gobernador civil y l' Estat Major del general Gasset, pero com vostés ja ho saben casi tot, pocas paraulas los hi tindrem que dir.

La cuestió va ésser sobre uns *toretes*, es dir sobre uns badells. La Rambla desaprobá, com desaprobaria avuy, com desaprobará sempre, 'l que 's dongués una funció impropia en un temps de civilisació, y encara desaprobá mès que á ella s' hi invités á las senyoras y senyoretas, y mès encara 'l que aquestas admetessen la invitació y la presidencia en tal espectacle. Si algú creu que 's bó que las senyoras, que son mares, ó que las senyoretas qu' están destinadas á serho, tenen de presenciar escenas de barbarie, que á nostre modo de véurer ni als homes convenen, no va estar bè que 'ns burlessem de aquella funció, pero com nosaltres creyem lo contrari, com nosaltes veyem que 'l bell secso repudia las funcions de toros y á ellas se 'l volia aficioná afalagantlo ab presidencias y preponderancias mal entesas, varem tenir á bè, en us de nostras conviccions, ridiculisar la primera funció de *toretes* que 's doná.

Nosaltres creyem que la dona deu tenir dolsura de sentiments per inculcarla á sos fills, y tenint aquesta dolsura la dona catalana, es una infamia bastardejar aquestos sentiments y es un pensament maquiavélich fer asistir á las senyoras al lloch ahònt no volen anar revestint de poesía una funció degradant.

No varem ésser nosaltres sols los que desaprobaren los *toretes;* la premsa tota ho desaprobá, lo públich va trobarho mal y no pocas senyoras y senyoretas se ruborisaren al sentir las senyals de desaprobació que la gent donaba al dirigirse ellas luxosament vestidas á la plassa de toros.

Nosaltres varem ridiculisar la funció y als que la donaren y també als que hi assistiren, pero no varem citar cap personalitat, cap fet individual varem referir. No obstant y aixó alguns prengueren la cosa á lo D. Quijote, s' empenyaban en que rectifiquessem cosas que no 's podian rectificar; que donguessem una satisfacció, no sabem á quí, perqué á ningú aludiam, aludint á tothom; se cridá á nostre editor á la Gobernació y allí se li feren amenassas despóticas, se presentaren á la Gobernació dos redactors del semmanari, dels quals se pretenia també una rectificacio, los que's deyan agraviats volian desafiar á tothom, se passá á vias d' obra ab nostre editor, que sapigué esquivarse 'ls mosquits y 'l resultat final va ésser que La Rambla deixá de surtir avans de aparéixer ab una rectificació que 's pretenia donessen per ordre de l' Autoritat.

Aquí tenen tota l' historia de la desaparició de La Rambla sense alguns pormenors que 'ns callem perqué no 's puga suposar que abusem de la llibertat de impremta, si abús pot ésser dir la veritat clara y neta.

Sapigan, ara, 'ls que vulgan donar *toretes*, que nosaltres *sempre* 'ls ridiculisarém, com ho varem fer quan se 'ns feyan amenassas de enviarnos á *Fernando Pó* per una part y per una altra de fernos entrar en lo cos lo semmanari embolicat en una bala.

La Redacció.

TEATRO CATALÁ.

LAS FRANCESILLAS.

Lo dijous passat s' inagurá en lo teatro Romea la present temporada del *Teatro Catalá*, y á fé que s' inagurá ab bona sort, tant per l' obra, com per son desempenyo, com per sa presentació y com per la bona entrada que hi habia en lo teatro.

S' estrenaren *Las Francesillas*, comedia en tres actes del mès fecundo de nostres poetas, don Serafí Pitarra.

L' argument está bassat en un paralelo entre l' amor pur y l' amor pervertit; l' amor *del cel*, com diu l' autor en l' obra, y l' amor de *la terra*. Aquest, ab sas manyas vils tè tota l' obra subjectat á aquell, fins al final que resplandeix la rahó y queda triunfant lo ver amor. L' argument en que aixó hi juga está ben portat é interessa al espectador fins á sapiguer lo desenllás. No obstant, si haguessem tingut que aconsellar al autor no hauriam fet que 'ls dos amors, tan oposats, tant simpátich l' un com odiós l' altre, estiguessen representats en duas germanas, mès quan l' argument podia girar de la mateixa manera sense necessitat de qué hi hagués los dos polos en una mateixa familia. Aixó fa sens dupte que alguna escena sembla antipática, no precisament per lo que diu la noya de sentiments pervertits, sino perqué ho diu y ho maquina tot contra sa propia germana, modelo de dignitat. Per lo demés son los carácters ben sostinguts tant los de las duas noyas, com lo del pare, lo del jove voluntari enamorat, lo del civil y lo del sereno, principals figuras de la comedia. Costums

ben retratadas, bons xistes y en abundancia y escullits pensaments, se veuhen en tota la producció. La versificació es fácil, y en esta cualitat ben segur que *Las Francesillas*, aventatjan á las demés obras dramáticas del mateix autor. Lo públich cridá al autor varias vegadas en escena, y s' hi presentá tres durant la comedia y una altra al final de la mateixa.

Compartiren los aplausos ab lo senyor Pitarra, los actors que tragueren cada un un bon partit de sos papers. La senyora Soler justificá una vegada més la seva reputació de ésser la primera dama en lo teatro catalá, com lo senyor Fontova lo de bon director y actor inmillorable en son género. La senyoreta Pí, obtingué merescuts aplausos, y més n' hi haurian donat sino se li vejés certa afectació, cert modo de dir que fa pensar massa en que 's veu una comedia. Lo senyor Clucellas se feu aplaudir en sos parlaments per lo ben dits y generalment en tota l' obra per la naturalitat ab que desempeña sa part. Lo senyor Puig nos presentá bé lo carácter del militar de comportament digne; y 'l paper de sereno que té á son cárrech lo senyor Soler, no pot tenir reemplás.

Aconsellem als actors y en particular á la direcció qne estudien totas las obras que posen en escena com ho han fet en aquesta, pus aixó resulta en bé d' ells y del autor.

S' estrená en la comedia una decoració del senyor Planella, que representa la plassa de la Constitució de un poblet, que te just lo color local y que contribueix no poch al bon efecte dels cuadros escénichs.

De tot lo dit se desprén que *Las Francesillas* donará á la vegada honra á son autor y bonas entradas al *Teatro Catalá*.

FELIP CASALS.

¡COIX DE NANO!

Jo qu' un home tan pacífich
Tota ma vida he estat,
Que fins me sembla impossible
Que hi haje qui vulga mal
Als demés, y ni una xicra
May en ma vida he trencat,
(Quant menos cap plat ni olla),
Estich tan esparverat,
(Es dir ho estich, ho estaba,
Que tot aixó ha passat ja),
Que ni sé lo que enrahono
Ni menos sè lo que 'm faig.
Vostés dirán *bueno*, y qu' es
Lo qu' aixís lo feya estár?
Ja 'ls ho diré, no es la sogra
Perqué no n' he tingut may...
¿No hi atinan? es paraula
Que consona ab animal,
Just, si, l' fiscal, si senyors.
Que s' pensan quins mals de cap
Si estaba de mala lluna
O l' trobavan enfadat.
Aposto una orella, (d' unas
Sabatas que á casa hi ha)
A que si vostés per sort,
O per desgracia, (es igual)
S' haguessin trobat un dia
Com jo un dia m' vaig trobá,
O desseguida s' casaban
O bè s' tiraban al mar.
Un home com jo, tan bo,
¿Qué pot escriurer de mal?
Donchs també mos escrits eran
Borrats ab fúria infernal,
Y m' feya ab aquell terrible,
Llápis, de color de sang,
Mès pòr que mitja dotsena
De barcos acorassats
Y amanits per ferme foch
A la primera senyal.
¡Coix de nano! ¡oh! y que posaba
En uns compromisos grans.
Ara vejen ab l' article
De Córpus, que m' va escursá,
Tots vostés debian dir:
Avuy si que s' ha tallat!
Si no n' sap que no s' hi pose,
Ni l' ha sabut acabar,
Y es que vostés no pensaban
Ab la *huéspeda*, l' fiscal.
Mès ara, viva la Pepa!
Que tot aixó s' ha acabat,
Y ara ja tot lo que pense
Ho podré dir, net y cla,
Que la vritat sempre sura,
Y aqui tots som catalans.
Sort d' aixó, que del contrari
Crech que m' nava á trestocá.
A casa tots ho sabian
Perque aixó á tots feya mal.
Si alguna cosa ell me treya
Estaba cremat, es clá!
De modo, que tinch un nen
(Qu' ara deu tenir tres anys),
Que á ferli pó de petit
Ja la dona l' ha avesat,
Y si plora, sols dientli:
Mira que vindrá l' fiscal!
Com qui posa oli en un llum,
Desseguit queda callat.

J. B. y R.

LOS POETAS CATALANS EN PROVENSA.

FINAL.

Com ja 'ls deya en lo número passat que deuria haberme deixat en lo tinter alguna cosa, trobo que 'm hi he deixat precisament los títols de las poesias llegidas pels catalans en Provensa.

L' Angelon, llegí en Bellcaire una inspirada poesía á la memoria de Antonieta de Bellcaire, poetisa sentimental que arrebatá la mort d' entre 'ls felibres á la edat de 25 anys, després de haber deixat un bon número de poesías que forman un tomo titolat: *Li Belugo*, ó sia *Fochs follets*. Aquesta poetisa encara que habitaba en Bellcaire, era filla de Nimes, com en Roumieux.

En Balaguer llegí en Saint-Remy una poesía de amor y la ¿ *Vox in deserto*? que 's publicá en lo primer número de *La montaña catalana*. En Arles recitá en lo teatro romá una de sas poesías provensals.

En Lasarte recitá en Saint-Remy una poesía castellana y en Avinyó una catalana *A Catalunya*.

En Quintana, llegí en Saint-Remy *La batalla de Muret* y 'l *Dies iræ* y un sonet en provensal. En Avinyó llegí una traducció de una poesía de 'n Matieu.

En Roure llegí en Bellcaire una poesía dedicada á ne 'n Romieux, en Saint-Remy una dedicada á ne 'n Mistral y en Avinyó improvisá un brindis.

En Torres, recitá un brindis en Nimes y una altra poesía en Saint-Remy.

En Vidal llegí en la sesió literaria de Saint-Remy una poesía titulada *Nosaltres y Vosaltres*.

Y aquí acabo la llaugera resenya del viatje dels poetas catalans en Provensa.

FELIP CASALS.

A DEU CIUTAT INMORTAL.

Lluny de ma casa payral
arrebatat per la lley
me n' vaix á servir al Rey
deixant eix lloch Inmortal.

Y al marchar Mare estimada
sens poguer calmar ton plor
ni alegrar jo, mon trist cor,
diré en ma llarga jornada.

A Deu Mare ¡quant fatal
es perdrer ta compañía!...
¡A Deu germaneta mia!..
¡A Deu Ciutat Inmortal!...

Equipat d' un vestuari
que no tindrè acostumat,
en mon quartet apostat,
mi trobaré sens dubtarhi.

Y al pasar tal desventura
tan sols la podré allunyar
recordant ta Immatge pura
á forsa de tan cantar.

A Deu mare ¡quant fatal...
es perdrer ta compañía!...
¡A Deu germaneta mia!...
¡A Deu Ciutat Inmortal!...

Y si en mitj de mos fatichs
cansancios y desassons
me matan fiers enemichs
ab sos fusells ó canons,

Trobarás Mare en recort
del fill que mès te volía
en lo punt ahònt siga mort
aquesta ma poesía.

A Deu Marè ¡quant fatal
es perdrer ta compañía!...
¡A Deu germaneta mia!...
¡A Deu Ciutat Inmortal!..

A. F.

¿QUIN GOBERN CONVÉ A L' ESPANYA?

Aquesta es la preguuta que 'ns tenen que contestar las Corts Constituyents. No obstant, mentres ellas no 'ns hajen donat la contestació, esposarem nostre modo de véurer la cosa, en pocas ratllas.

No parlarem de la Monarquía absoluta perqué en Espanya está tant desacreditada que dupto que pense en ella una milésima part de la població.

La Monarquía constitucional es bona en teoría, pero en la práctica hem vist ja 'ls seus fatals resultats. Y no se 'ns diga que la causa de aquestos era tenir en lo trono á Donya Isabel, perqué reflexionanthi un xich se vè á parar en que un rey constitucional tè que ésser un inepte, joguina de tots los partits y de totas las classes de la societat, ó bè tè que ésser un rey que acabará per ferse absolut ó quant menys s' encaminará á serho.

Creyem nosaltres que en Espanya, atés lo carácter especial de cada provincia, lo millor gobern que se li pot donar es lo de una República Federal.

Si no es aquest gobern ¿quín rey se 'ns donará? Tindrem que anarlo á cercar al estranger y may se mirará las cosas com esclusivament nostras. Además, una de las principals queixas que tenim contra 'ls goberns en Espanya es la gran centralizació y aquesta tant en las Monarquías com en la República unitaria es imprescindible.

De consegüent, crech jo com D. Josep María Orense que la Espanya ja no pot ésser altra cosa que una República Federal.

Las Corts Constituyents tal volta veurán d' un altre modo la cuestió y pot ser que hi dongan una solució distinta de la que jo hi veig y ab mí mòlts altres espanyols.

De tots modos jo qu' estimo l' Espanya com la Catalunya, jo que voldría la pau ben solidada, espero que las Corts Constituyents pesarán bè totas las rahons que s' aleguen per un y altre costat y farán lo que 'ls aparegue mès conduhent á la felicitat de la Nació.

FELIP CASALS.

AL POBLE ESPANYOL.

Del déspota Felip y de sa rassa
L' historia ab ira veus...Tant sols cadenas
Hi ha pèl Poble, presons, injustas penas;
La justicia ab sos fets jamay s' enllassa.

Ab la sang de espanyols terra s' amassa
Per aixecar palaus, teatros de escenas
Que ha de velar l' historia per obcenas,
Y 'l súbdit jamegant la vida passa.

Salut, Poble, qu' has vist ab greu encono
La justicia d' Espanya en cautiveri,
Perdut l' honor, las lleys en abandono.

¡Benhajas tú, que has tret de son imperi
La rassa dels Borbons, l' horrible trono
Corcat pèl crim, l' infamia, l' adulteri!

C. R.

SACH DE NOUS.

Ab la nova aparició de LA RAMBLA comensem á donar per folletí una hermosa novela de un autor francés, que traduim per ser un dels seus héroes un príncep de Mallorca.

* * *

Las manifestacions públicas que 's feren al entrar en Barcelona D. Joan Prim, indican clarament las simpatias generals per la Revolució que tant felisment s' ha portat á cap essent un dels primers promoedors d' ella lo vencedor de Castillejos y consumat diplomátich que tant acertadament feu retirar las tropas espanyolas de Méjich al compréndrer las intencions de la Fransa respecte de aquella nació.

* * *

Lo drama *Cárlos II el Hechizado* del senyor Gil y Zárate, sigué ben rebut en lo teatro Romea; lo públich aplaudí l' obra, com se mereix. Nosaltres, que també aplaudirem la producció desaprobem lo seu desempenyo. A escepció d' un ó dos actors, los demés ni 'l paper sabian. La escena també va ésser mal presentada.

Creyem que l' empresa posá 'l drama ab mòlta precipitació y per això no volem entrar en detalls.

* * *

LA RAMBLA, saluda á *El Cohete*, *Lo Cop*, *La Honra nacional* y á tots los demés periódichs que recentment han aparescut en Barcelona.

* * *

Nos alegrem que s' haji comensat lo derribo de las Atarassanas. ¿Serán aviat á terra per enter? ¿Tardarem mòlt en vèurer qu' ha desaparescut la Ciutadela, que 'ns fa venir á la memoria lo primer Borbó regnant en Espanya?

* * *

Hem llegit lo manifest de Donya Isabel de Borbon, en lo qual se diu reina de las Espanyas. En l' hospital de Barcelona morí un desgraciat boig que deya qu' era 'l rey de Espanya. ¡Sempre son dignes de compassió los que 's creuhen ser lo que no son!

En lo manifest se parla de trenta cinch anys de sacrificis. ¡Sembla impossible que 'l poble espanyol haje aguantat tants anys de sacrificis!

També diu que la Marina, una part del Exército y lagunas provincias solsament están contra ella, ¡y això tant sols l' ha obligat á sortir de Espanya! Vamos que això se compren que ho diga no mès la que 's creu ésser lo que no es.

* * *

Lo dimecres passat se feu una manifestació pública ab lo crit de *¡Abaix la Ciutadela!* Voldriam que 's portés á cap l' objecte de la manifestació, encara que no fos per altre cosa, per tréurernos del devant aquest recort del rey que no permeté als catalans tenir en sa casa altra arma que la gabineta de tallar lo pa, subjectada per una cadena á la taula ó en una paret y que feu una foguera dels títols de las llibertats catalanas.

CANTARS.

Lo batall de las campanas
jamay pega en lo metall,
á mon cor trist de recorts
es allá hont pega 'l batall.

Quan veig una dona ab róssech,
me sembla véurer la serp
que 's arrastra per la terra
tot mostrant l' orgull que té.

Lo fret ni la neu no poden
mon infelis cor glassar,
que de xich ja lo glassaren
il-lusions y desenganys.

Lo Vesubi n' es mon cap,
los dos conos mos ulls son;
sols las il-lusions perdudas
fan créixer son inmens foch.

LAUREANO MUNNÉR.

FEU ROTLLO.

—¡Ay, ay! ¿De ahont vé ara LA RAMBLA?
—De Fernando Pó.

* * *

—¿Qué no sap que Donya Isabel de Borbon es á Pau?
—Si senyor; per só al parlar d' ella debem dir: *Que en Pau descanse.*

* * *

JOANA DE NAPOLS.

LLIBRE PRIMER.

I.

Las duas corts.

Mort Robert de Anjou, sa pesada herencia, sagrat depósit que demanaba un guardiá sever y fidel, passá á mans de sa neta Joana, hermosa nena que apenas contaba quinze anys, y casada, en virtut de una cláusula especial de son avi, ab Andrèu de Hungría, príncep de poch mes edat que ella, y per consecuencia igualment incapás de contenir las passions turbulentas y las tumultuosas ambicions que ab frecuencia fan dels principis de un regnat un temps de convulsiò y de prova.

No es possible la tranquilitat en un Estat ahont los instints populars no 's troban dominats per una ma atrevida y vigorosa. Nápols donaba un exemple de aquesta veritat en l' época á qué 'ns referim. Joana y Andrèu, units sense saberho y sense volguerho, portaban lo nom de esposos, sens aceptar los debers de tals; y encara que vivian junts, estaban separats pèl profon abisme qu' una antipatía secreta y la diversitat de sos carácters obría entre 'ls dos. Joana era allavors viva, lleugera, espansiva; Andrèu calmòs y taciturn, contenía en son interior totas sas emo-

Diu que 'l compte de Cheste s' ha posat á las ordres del actual gobern?

—Ho deu haber fet per enrahonar; com que es académich de la *llengua*...

* * *

En Marfori acompanya á Donya Isabel á lo qual li está mòlt agrahit lo marit de aquesta, perqué ell sol no fora prou pera consolarla en la desgracia.

* * *

Las barracas de consums, se varen consumir. Ja era de prevéurer, per alló de qué qui oli maneja 'ls dits se 'n unta.

* * *

Un amo maná donar vint bastonadas al seu aprenent, y després li digué:

—Això es perqué aprengas á no ficarte allí hont no 't demanan.

—¡Ay, senyor! esclamá l' aprenent, ¿perqué no m' ho deya avans això? A la primera bastonada ja ho hauria entés tant bè com ara.

EPÍGRAMAS.

—¿Sabs qu' en Manel te talent
y que te mòlt bona ploma?
—Si es de punta de diamant
que li va costar mitja onsa.

—¿Que m' en dius, que t' ha semblat
d' aquell paisatje nevat
qu' ha piutat en Rafalet?
—Que hi ha espressat tant bè 'l fret
que fins l' art s' hi ha gelat.

—Los personatjes d' eix drama
careixen tots d' interés.
—Pots dir que no l' entens, noy:
ja n' hi ha tres que son banquers.

M. Castanyer.

Sol-lució á la Endevinalla del núm. 70.

L' Héroe.

Sol-lució á la Xarada del núm. 70.

Ca-ta-la-na.

Sol-lució al Geroglífich del núm. 70.

Com mès anys mès desenganys.

ENDEVINALLA.

Tinch falda y no sò cap dona,
tinch cap y no sò animal,
tinch puntas pero no punxo,
tinch serra y no sé serrar.
En lo Tibidabo 'm veus,
en Montjuich, en Montserrat,
y..... prou que si mès te deya
te diria qui sò, clar.

XARADA.

Ab *prima* y *tersa* faig foch:
la *quarta* ab la *dos* m' il-lustra,
donchs tots los historiadors
sempre algun *quarta* y *dos* buscan.
Si alguna *tot* t' han donat,
sápigas qu' á mi 'm disgusta,
donchs sento que 'ls mèus lectors
se fereixen per disputas.

GEROGLÍFICH.

Las sol-lucions se donarán en lo número próxim

ANUNCI INTERESSANT.

Hi ha pera llogar un local propi pera fábrica que tè una máquina de vapor de la forsa de vuit caballs, situat aprop del portal de Sant Antoni, á la part de fora, y frente per frente de la presó. Es mòlt espayós y tè quatre quadras mòlt grans, ademés d' altres departaments Si 's volgués habilitar per grans magatzems, també 's pot.

Donarán rahó en la rel-lotjeria del Centro, Rambla, al costat del confiter que fa cantonada al carrer de la Llibertat (avans, de Fernando.)

Barcelona 1868.—Imprempta de Narcís Ramirez y Companyía, passatje de Escudillers, número 4.

cions. En aquesta continua sucsessió de desavenencias domésticas, ni l' un ni l' altre 's trobaba á l' altura del lloch en qué 'l destí l' habia col-locat; y 'l maneig dels negocis, abandonat á la casualitat, venia á ésser lo patrimoni esclusiu de alguns favorits, entre 'ls que no regnaba mès armonía que entre 'ls dos senyors inhábils cual poder usurpaban. Fácilment s' imagina cualsevol l' aspecte que presentaría una cort entregada de tal modo al desordre y á la confusió. La divisió tant marcada que s' habia establert entre 'l rey y la reina, al instant habia determinat la divisió de la cort en dos distints partits. Los dos se trobavan front á front; y si bè 's contentaban encara ab l' amenassa, tot lo mon preveya que n' hi habia prou ab la menor xispa pera encéndrer la guerra, y que 'l vencedor no perdonaría al vensut.

Los campeons de la reina y 'ls del rey ostentaban las mateixas pretensions; enarboravan una bandera igual. A causa de una ambigüetat de detall, lo testament del rey Robert habia pogut ésser interpretat de diferenta manera, y cada un dels partidaris de Joana y de Andrèu reclamaba pera son client, no sols la realesa titolar, sino la realesa de fet. Lo partit húngaro no reconeixía altre rey que Andrèu; lo partit napolitá pretenía no obeir sino á la reiua Joana.

Oberta ja la lluyta dintre del Castell-Nou, no deixaba de ressonar per fora. y 'l poble de Nápols, gelós dels drets de sa nació, s' habia posat del costat de la reina, sols perqué aquesta era la nèta del bon rey Robert, y perteneixía á la casa de Anjou, que habia enllassat sa gloria á la de Italia, mentres Andrèu, vingut del céntre de l' Hungría per cenyir son front ab una de las mès bellas coronas del univers, había portat ab ell millars de soldats grossers, cual vestit estranger y costums brutals semblavan als ulls de la majoría dels napolitans un insult perenne y un continuat repte.

FOLLETÍ DE LA RAMBLA.

JOANA DE NAPOLS.

NOVELA TRADUIDA DEL FRANCÉS.

PER

F. C.

BARCELONA:

ESTABLIMENT TIPOGRÁFICH DE NARCÍS RAMIREZ Y COMP.ª
passatje d' Escudillers, núm. 4.

1868.